Komission ehdotus on pääosin oikeansuuntainen ja yleisesti kannatettava. Se on linjassa pääosin myös tekoälyohjelman Osaaminen ja innovaatiot -ryhmän tavoitteiden kanssa, joihin kuuluu tukea tekoälyn hyödyntämistä yrityksissä mm. uusien innovaatioiden ja osaamisen avulla. Esitetty VNK:n kanta nostaa myös kattavasti esiin Suomelle oleellisia näkökulmia. Alla kuitenkin muutamia lisähuomioita.

Digital Europen osalta komission tavoite ”maksimoida digitaalisen murroksen hyödyt Euroopan kansalaisille, julkiselle hallinnolle ja yrityksille” on kunnianhimoinen. Kuitenkin esitetyt panostukset, eli noin 8,2 mrd euroa vuosille 2021-2017 Euroopan tasolla ei ole tasoltaan kuitenkaan riittävä. Budjettia tarkasteltaessa tulisi varmistaa kilpailukykyinen panostuksen tason kansainvälisesti. Jo nyt ko. alueilla panostetaan kansainvälisesti huomattavasti suurempia summia ko. kehitykseen. Suomen tulisi myös varmistaa tarvittava kansallinen vastinrahoitus, jotta tämä ei tule esteeksi tärkeisiin hankkeisiin osallistumiseen.

Digital Europe- hankkeeseen valitut pilarit ovat hyvin teknologiafokusoituneita ja teknologiakehityksessä oleellisen hyödyntämis- ja soveltamisnäkökulma jää lähinnä digitaali-innovaatiokeskittymien varaan. Tekoälyn teknologia investoinnit ja sen kehittyminen ovat Euroopan ulkopuolella erittäin vahvoja. Euroopassa kilpailukykyä tulisi hakea ennen ennenkaikkea tekoälyn soveltamista niillä teollisuuden aloilla jossa Eurooppalla on vahva ja kilpailukykyinen asema. Onkin oleellista varmistaa, että Digital Europe hanke muodostaa eheän, selkeän ja tarkoitusta tukevan kokonaisuuden muiden ohjelman, kuten Horizon Europen kanssa. Kokonaisuuden tehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus on oleellista myös elinkeinoelämän osallistumisen varmistamiseksi. Valituilla pilareilla tulisi olla myös selkeät missiot, jotka ohjaavat kehitystä tavoitteita vasten ja tuovat esiin voimakkaammin myös teknologioiden hyödyntämisen näkökulman.

Toteutuksen osalta avainasemaan nostetut Digitaali-innovaatiokeskittymät ja niiden verkosto ovat konsepteina kannatettava - onhan Suomen tekoälystrategiassa asetettu tavoite, että Suomessa olisi kansainvälisesti merkittävä osaamisen ja kehityksen hub, joka mahdollistaisi elinkeinoelämälle tehokkaan pääsyn viimeisimpiin tuloksiin ja osaamiseen. Komission esityksessä jätetään kuitenkin innovaatiokeskittymien käytännön toteutus pitkälti avoimeksi. Toteutus on kuitenkin kriittinen osa, koska se lopulta määrittelee koko konsepti toimivuuden käytännössä. Tavoitteen kannalta ennalta määritellyt maa/asukaslukupohjaiset kiintiöt eivät saa olla pääroolissa. Jotta Euroopan tasolla voidaan toteuttaa suurempia kehityshankkeita ja jotta yritykset todella hyötyvät keskittymien osaamisesta, tulisi keskittymien ja niiden verkoston toimia tehokkaasti sekä pohjautua korkeatasoiseen osaamiseen ja korkealaatuisiin palveluihin. Etenkin PK-yritysten kannalta on myös oleellista turvata keskittymien palveluiden saatavuus, mikä toki tarkoittaa riittävää alueellista kattavuutta. Asukaslukuun suhteutettu keskittymien lukumäärä ei saa olla kriteeri niiden synnyttämiselle vaan pohjana tulee olla keskittymien korkea osaaminen, palveluiden laatu ja yritysten kysyntä. Asukaslukupohjaisuus ei myöskään ole Suomen kaltaisen korkean osaamistason ja rajallisen väestönpohjan omaavan maan kannalta oikeudenmukainen kriteeri.

Sisämarkkinaohjelman osalta kannatettavaa on tavoiteltu toiminnan selkeyttäminen, eri toimien yhtenäistäminen ja tehostaminen. Koska ehdotus pohjautuu pitkälti olemassa oleviin toimiin on muutosten muu lisäarvoa vielä haastavaa kommentoida.

Mika Vehviläinen

President and CEO

Cargotec Corporation

P.O. Box 61, FI-00501 Helsinki, Finland (street address: Porkkalankatu 5, FI-00180 Helsinki)